

אומנות שימושית

לפי תוכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים.

עליכם לענות על חלק א – חלק חובה, ועל אחד מן החלקים ב-ג.

חלק א – יסודות השפה החזותית – חובה 20 נקודות

חלק ב – מפגשים מהסוג החזותי בעידן הטכנולוגי 80 נקודות

או

חלק ג – היבטים בתולדות העיצוב 80 נקודות

עליכם לענות על שאלה אחת מתוך חלק א ועל ארבע שאלות מתוך אחד החלקים ב או ג.

סך-הכול עליכם לענות על חמש שאלות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

ד. הוראות מיוחדות:

1. את כל התשובות עליכם לכתוב בעט, במחברת הבחינה בלבד.

2. ענו על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברת, ולא יתייחס לתשובות נוספות.

3. התמונות לכל השאלות מרוכזות בנספחים המצורפים לשאלון. הן מסודרות על-פי סדר הופעתן בשאלון.

4. ציינו על גבי כריכת המחברת, ליד מדבקת הנבחן, על איזה חלק עניתם: ב או ג.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).

כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 7 עמודים ו-15 עמודי נספחים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף

השאלות

חלק א: יסודות השפה החזותית – חובה (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שאלה 1 – שמחה

בתמונה 1 מוצגת היצירה "יהודים רוקדים" של אלכס לויין, ובתמונה 2 מוצגת היצירה "ילדה מחייכת עם זר פרחים".

(6 נק') א. תארו כל אחת מן היצירות. בתשובתכם התייחסו לדמויות ולרקע.

(8 נק') ב. הסבירו **שני** קודים חזותיים בכל יצירה המעבירים תחושה של שמחה.

(6 נק') ג. הסבירו מרכיב חזותי **אחד** בכל יצירה המעביר תחושה של שמחה.

שאלה 2 – ריצה

בתמונה 3 מוצג התצלום "אלפי רצים משתתפים במרתון ים המלח" של אביר סולטן, ובתמונה 4 מוצג הפסל "רצה מרתון" של דוד גרשטיין.

(8 נק') א. תארו כל אחת מן היצירות. בתשובתכם התייחסו לדמויות ולרקע.

(6 נק') ב. תארו את אופייה של ריצת המרתון בכל יצירה, והסבירו **מרכיב** חזותי **אחד** בכל יצירה המבטא את אופייה של הריצה.

(6 נק') ג. הסבירו **קוד** חזותי **אחד** בכל יצירה המבטא את אופייה של ריצת המרתון.

חלק ב: מפגשים מהסוג החזותי בעידן הטכנולוגי (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 3–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח ב' לשאלון.

שאלה 3 – בעלי חיים

בתמונה 1 מוצגת היצירה "עוזריו של ויליאם הנרי ג'קסון, פרד ואדם" של ויליאם הנרי ג'קסון, ובתמונה 2 מוצגת כרזת פרסומת לחברת הרכבות הבריטית, "כל כלב מגיע יומו", של ליונל ד' אדוארדס.

6 נק' א. תארו כל אחת מן היצירות. בתשובתכם התייחסו לדמותה של החיה ולרקע.

7 נק' ב. הסבירו שני קשיים שאתם התמודדו הצלמים בראשית ימי הצילום, שבאים לידי ביטוי ביצירה "עוזריו של ויליאם הנרי ג'קסון, פרד ואדם".

7 נק' ג. הסבירו שני קודים חזותיים של שפת הצילום שבאים לידי ביטוי בכרזה "כל כלב מגיע יומו".

שאלה 4 – פרסומות

בתמונה 3 מוצגת כרזת פרסומת לעוגיות לפברה-אוטיל שעיצב אלפונס מוכה, ובתמונה 4 מוצגת כרזת פרסומת לאבקת הכביסה "קולמנס' בלו" שעיצב ססיל אלדין.

6 נק' א. בחרו שני דימויים בכרזת הפרסומת לעוגיות, והסבירו את משמעותם.

7 נק' ב. בכרזת הפרסומת לעוגיות באה לידי ביטוי שפה חלופית לשפת הצילום. הביאו שתי דוגמאות מן הכרזה שמבטאות את השפה החלופית האת, והסבירו אותן.

7 נק' ג. הסבירו, בכרזת הפרסומת לאבקת הכביסה, קוד חזותי אחד של שפת הצילום, וקוד חזותי אחד המבטא שפה חלופית לתיאור המציאות בשונה משפת הצילום.

שאלה 5 – אנימציה

בתמונה 5 מוצג פריים מן הסרטון "שלבבים משעשעים של פרצופים מצחיקים" של ג'יי סטיוארט בלקטון, ובתמונה 6 מוצג פריים מן הסרטון "ספינת הקיטור וילי" של וולט דיסני.

11 נק' א. הסבירו מהי הטכניקה "סטופ מושן" (stop motion) שהמציא בלקטון, וכיצד היא באה לידי ביטוי בסרטון "שלבבים משעשעים של פרצופים מצחיקים".

9 נק' ב. בסרטון "ספינת הקיטור וילי" מופיעים לראשונה מאפייני האנימציה הייחודיים של וולט דיסני. ציינו שניים מהם, והסבירו כיצד הם באים לידי ביטוי בסרטון.

שאלה 6 – רכבות

בתמונה 7 מוצג פריים מן הסרטון "רכבת נכנסת לתחנת קיוטאט" של האחים לומייר, ובתמונה 8 מוצגת היצירה "רכבת משורינת בפעולה" של ג'ינו סווריני.

7 נק' א. הסבירו שני קודים חזותיים של הראינוע שבאים לידי ביטוי בסרטון "רכבת נכנסת לתחנת קיוטאט".

6 נק' ב. הסבירו, בעזרת שתי דוגמאות, כיצד אשליית התנועה באה לידי ביטוי ביצירה "רכבת משורינת בפעולה".

7 נק' ג. הסבירו מדוע בחר כל אחד מן היוצרים לתאר את הרכבת ביצירתו, ומה הוא רצה להביע באמצעותה.

שאלה 7 – צילום כיצירת אמנות

בתמונה 9 מוצג התצלום "ניו יורק, רחוב ווסט 14" של ארון סיקינד.

- (7 נק') א. תארו את התצלום. בתשובתכם התייחסו לצבע, לקומפוזיציה וליחס לממשות.
(6 נק') ב. הסבירו מהו הקשר בין שם התצלום ובין המצולם בו, ואיזה אתגר הוא מציב בפני הצופה.
(7 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הקולנוע שבא לידי ביטוי בתצלום, וקוד חזותי אחד שמייצג שפה חלופית לתיעוד המציאות.

שאלה 8 – בקבוקי קוקה קולה

בתמונה 10 מוצגת היצירה "בקבוקי קוקה קולה" של אנדי וורהול.

- (7 נק') א. תארו את היצירה. בתשובתכם התייחסו גם לצבעוניות ולקומפוזיציה.
(7 נק') ב. הסבירו שני קודים חזותיים של שפת הטלוויזיה הבאים לידי ביטוי ביצירה ומאפיינים את אומנות הפופ.
(6 נק') ג. הסבירו מהי הביקורת שמעביר וורהול ביצירתו.

שאלה 9 – אופניים

בתמונה 11 מוצגת היצירה "הרוכב" של נטליה גונצ'רובה, ובתמונה 12 מוצג פריים מן הסרט "גונבי האופניים" של ויטוריו דה סיקה.

- (7 נק') א. הסבירו שני קודים חזותיים של שפת הקולנוע הבאים לידי ביטוי ביצירה "הרוכב".
(6 נק') ב. תארו בקצרה במה עוסק הסרט "גונבי האופניים".
(7 נק') ג. הסבירו, בעזרת שני מאפיינים, כיצד הסרט "גונבי האופניים" הושפע מהמצאת הטלוויזיה.

שאלה 10 – ארוחת בוקר על הדשא

בתמונה 13 מוצגת היצירה "ארוחת בוקר על הדשא" של אלן ז'אקוט.

- (8 נק') א. תארו את היצירה. בתשובתכם התייחסו לדמויות ולרקע שסביבן.
(12 נק') ב. הסבירו מהי הביקורת שמעביר האומן ביצירתו על היחס כלפי נשים, וכיצד ביקורת זו קשורה לשם היצירה ולעולם הטלוויזיה.

שאלה 11 – צילום סלפי – שבט אחים ואחיות

בתמונה 14 מוצג פריים מן הקליפ "שבט אחים ואחיות" של ארז דן.

- (10 נק') א. תארו את הרעיון שעומד מאחורי הקליפ, והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי בקליפ.
(10 נק') ב. הסבירו שני קודים חזותיים של תרבות הסלפי הבאים לידי ביטוי בקליפ.

חלק ג: היבטים בתולדות העיצוב (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 12–20 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שאלה 12 – חידושים באדריכלות

בתמונה 1 מוצג "ארמון הבדולח" שתכנן ג'וזף פקסטון, ובתמונה 2 מוצגת החצר של ארמון הבדולח שעיצב אוגוסטוס פוגין.

(10 נק') א. תארו את המבנה של ארמון הבדולח. בתשובה תתייחסו לצורות, לחומרים ולשיטות הבנייה.

(10 נק') ב. הסבירו במה היה שונה העיצוב של החצר של ארמון הבדולח מן העיצוב של מבנה הארמון.

שאלה 13 – מועדון הפועלים

בתמונה 3 מוצג מועדון הפועלים הסובייטי שעיצב אלכסנדר רודצ'נקו.

המועדון הוצג בתערוכה הבינלאומית לאומנות דקורטיבית ותעשייה מודרנית שהתקיימה בפריז ב־1925, והיה אב טיפוס למועדוני פועלים.

(6 נק') א. ציינו שני קודים חזותיים במועדון הפועלים המקשרים בין המועדון ובין התרבות של ברית המועצות באותה תקופה.

(14 נק') ב. תארו את מועדון הפועלים. בתיאור תתייחסו לצבע ולצורות, והסבירו כיצד הם תורמים להבנת הקודים החזותיים שציינתם בתשובתכם לסעיף א'.

שאלה 14 – אר דקו והסגנון "היפה"

בתמונה 4 מוצג שער למגזין "ואניטי פייר" שעיצב אדוארד גרסייה בניטו. מטרת המגזין הייתה להפיץ את האסתטיקה של האר דקו באמריקה.

בתמונה 5 מוצגת הכרזה "פירלי בשביל הקטנוע" שעיצבה לורה לס. הכרזה ממחישה את רוח התקופה שבה היא נוצרה, ומציגה את חברת הצמיגים כחלק בלתי נפרד מסגנון החיים הצעיר באיטליה בשנות ה־60 של המאה ה־20.

(7 נק') א. תארו את שער המגזין מן הבחינות האלה: דמויות, לבוש, צורות, רקע, טיפוגרפיה וצבעים.

(7 נק') ב. תארו את הכרזה מן הבחינות האלה: טכניקה, דימוי, צבעוניות, קווים וצורות.

(6 נק') ג. הסבירו את הקוד החזותי בכל אחת מן הכרזות.

שאלה 15 – "כוח דרך הנאה" – עיצוב מגויס

בתמונה 6 מוצגת הכרזה "משפחה עם מכונית תוצרת KDF", ובתמונה 7 מוצג שער ללוח שנה של המשרד לענייני גזע של המפלגה הנאצית, "עם חדש", שעיצב לודוויג הולוויין.

מנהיגי משטרים הבינו את כוחו של העיצוב ביצירת תמיכה ואהדה לשלטונם בקרב העם. הם עיצבו מוצרים, תערוכות ובניינים שביטאו את אופי המשטר, עוררו דעת קהל חיובית וחיזקו את תחושת הזהות לאומית. כחלק מהתעמולה הנאצית הוקם גוף ממשלתי גדול לתרבות הפנאי בשם "כוח דרך הנאה".

(6 נק') א. הסבירו את המשפט "כוח דרך הנאה" באמצעות הדוגמה של "מכונית העם".

(12 נק') ב. תארו את הכרזה "משפחה עם מכונית תוצרת KDF", והסבירו מהם הקודים החזותיים שעולים בכרזה.

(2 נק') ג. הסבירו כיצד השער של לוח השנה משקף את כוחו של העיצוב ביצירת זהות לאומית.

שאלה 16 – עיצוב סקנדינבי

בתמונה 8 מוצג כיסא מירן (הנמלה) לחברת פריץ הנסן שעיצבה ארנה יאקובסן, ובתמונה 9 מוצג שולחן לובאט לחברת איקאה שעיצב גיליס לונדגרן.

- (6 נק') א. הסבירו מהו הרקע שהוביל להתפתחות גישת העיצוב הסקנדינבי.
- (8 נק') ב. תארו את הכיסא ואת השולחן, והסבירו כיצד עיצובם משקף את הקודים החזותיים שהובילו המעצבים בארצות סקנדינביה. בתשובתכם התייחסו לחומרים, לטכניקת הייצור, לצורה וליציבות.
- (6 נק') ג. הסבירו מהו החידוש בייצור ובשיווק השולחן של איקאה.

שאלה 17 – קערות

בתמונה 10 מוצגות קערות מסדרת פרקטיקה לחברת גוסטבסברג שעיצב וילהלם קוגה, ובתמונה 11 מוצגות קערות הוונדרליר שעיצב ארל טאפר.

- (2 נק') א. הסבירו מהי משמעות השם של כל אחת מסדרות הכלים.
- (6 נק') ב. תארו את הקערות מסדרת הפרקטיקה. בתשובתכם התייחסו לצורה, לצבעים ולחומרים.
- (6 נק') ג. תארו את קערות הוונדרליר. בתשובתכם התייחסו לצורה, לצבעים ולחומרים.
- (6 נק') ד. הסבירו יתרון אחד שיש לשימוש בכל אחת מן הקערות. בסך הכול יש לציין שני יתרונות.

שאלה 18 – העיצוב המודרני המאוחר

בתמונה 12 מוצגת "ספת המרשמלו" שעיצב ג'ורג' נלסון, ובתמונה 13 מוצגת "כורסת הסבה והדום" שעיצבו ריי וצ'רלס איימס.

שני המושבים האלה מאפיינים את החדשנות בעיצוב האמריקאי לאחר מלחמת העולם השנייה.

- (7 נק') א. תארו את "ספת המרשמלו" מן הבחינות האלה: מבנה, חומרים וצבעים.
- (7 נק') ב. תארו את "כורסת הסבה והדום" מן הבחינות האלה: מבנה, חומרים וטכניקה.
- (6 נק') ג. הסבירו חידוש אחד שבא לידי ביטוי בכל אחד מהמוצרים. בסך הכול עליכם לציין שני חידושים.

שאלה 19 – ספות

בתמונה 14 מוצגת ספה ספסלית שעיצב משה פיטרו, בתמונה 15 מוצגת ספת פולדר שעיצבה הלה יונגריוס.

- (7 נק') א. תארו כל אחת מן הספות. בתשובתכם התייחסו לחומרים ולצורות.
- (6 נק') ב. השוו בין שתי הספות מבחינת טכנולוגיית הייצור.
- (7 נק') ג. הסבירו שני שיקולים שהנחו את המעצבים בעיצוב כל אחת מן הספות. בתשובתכם התייחסו לקהל היעד ולשימושיות.

שאלה 20 – בצלאל

בתמונה 16 מוצג לוגו בצלאל שעיצב אפריים משה ליליין, ובתמונה 17 מוצגת כרזה לתערוכת הבוגרים של בצלאל בעיצוב סטודיו רה־לבנט.

- (6 נק') א. ציינו את המטרות להקמת בצלאל והסבירו כיצד הן באות לידי ביטוי בעיצוב הלוגו.
- (7 נק') ב. תארו את הלוגו של בצלאל מן הבחינות האלה: דימויים, צורות, קווים ועיצוב הכתב.
- (7 נק') ג. תארו את הכרזה לתערוכה מן הבחינות האלה: דימויים, צבעוניות, קו וטכניקה.

בהצלחה!